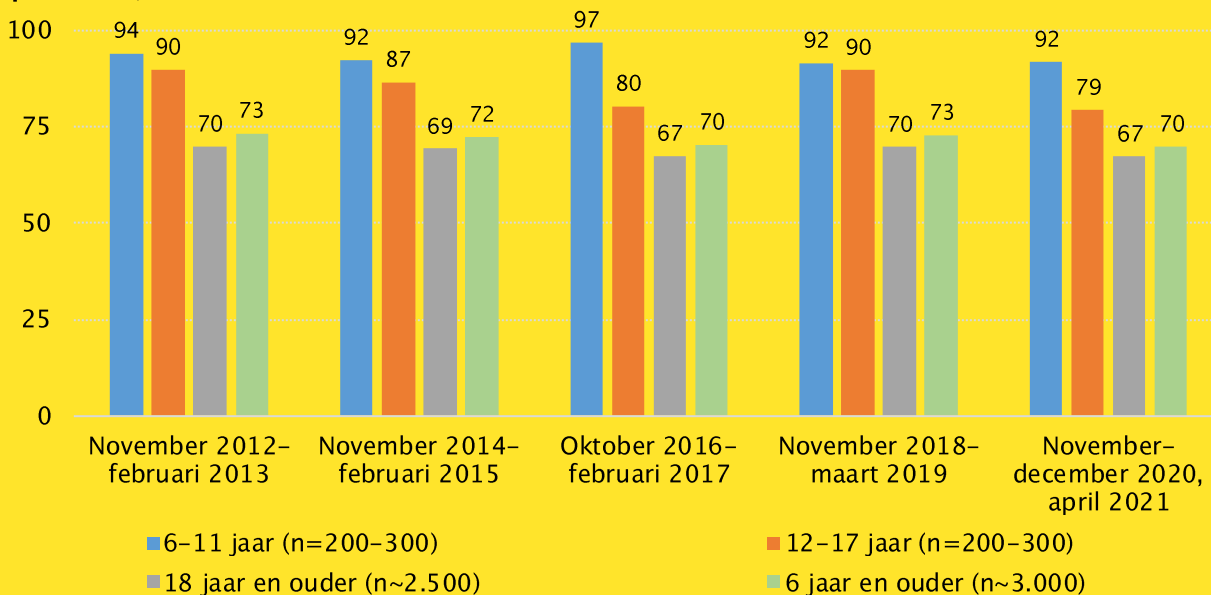

Figuur 1 Sportdeelname twaalf keer of vaker in de afgelopen twaalf maanden, bevolking 6 jaar of ouder (in procenten)

Bron: Vrijtijdsomnibus CBS, Sociaal en Cultureel Planbureau (2012–2018) en Mulier Instituut (bewerking 2020).

Inleiding

In het rapport 'Versterking data-infrastructuur Sport'¹ zijn de belangrijkste (sport)kernindicatoren van de Rijksoverheid besproken. Deze factsheet bevat de actuele uitkomsten voor de indicatoren RSO-sporter (figuur 1) en lidmaatschap van een sportclub (figuur 2). We gebruiken de metingen van de Vrijtijdsomnibus van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, vanaf 2012). Op de RIVM-website www.sportenbewegeningcijfers.nl staat een overzicht van alle kernindicatoren voor de sportsector.

Sportdeelname

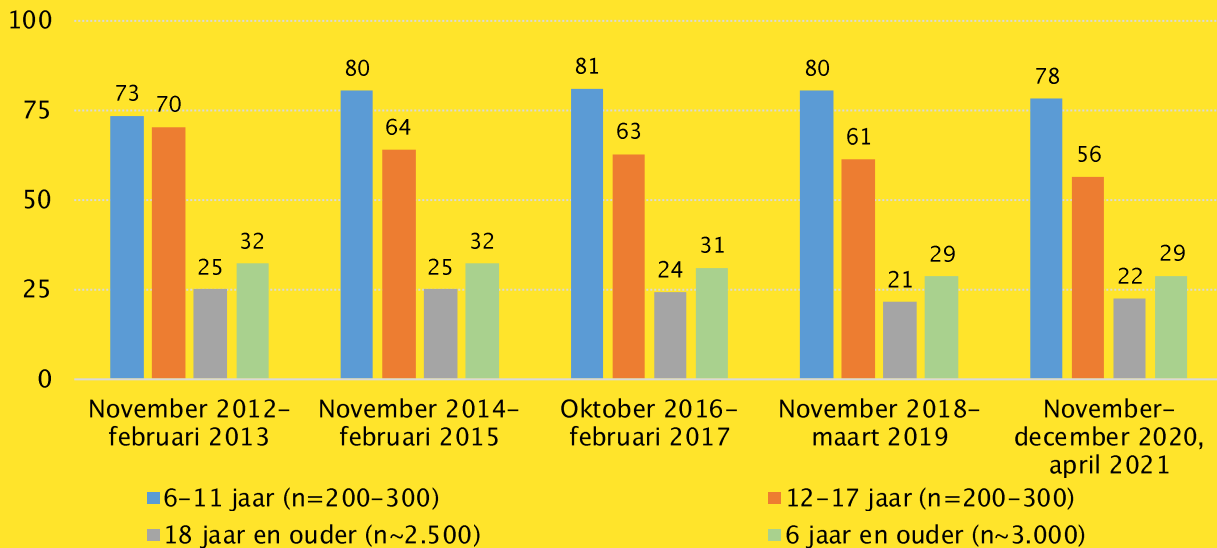
De kernindicator RSO-sporter geeft aan welk percentage van de bevolking twaalf keer per jaar of vaker een sport beoefent. RSO staat voor Richtlijn Sportonderzoek.

De resultaten hebben we in figuur 1 weergegeven. In de figuur splitsen we uit naar kinderen op de basisschool (6-11 jaar), middelbareschooljeugd (12-17 jaar) en volwassenen. Het aantal waarnemingen voor kinderen en middelbareschooljeugd is vrij laag en kent daardoor een grote onzekerheid. Deze groepen kunnen we dan ook alleen in globale termen beschrijven.

Meer dan 90 procent van de basisschoolleerlingen is twaalf keer per jaar of vaker sportief actief. In de loop der tijd blijft dit aandeel hoog. De deelname van 12- tot 17-jarigen is eind 2020 79 procent. De fluctuaties in de tijd zijn niet (statistisch) significant. Van volwassenen is 67 procent sportief actief (2020). Dat is minder dan in 2018 (70%), maar het verschil is wederom niet significant. In de metingen zien we geen grote ontwikkelingen bij volwassenen. Datzelfde geldt voor de ontwikkeling in de deelname van de categorie 6 jaar of ouder.

Naast de kernindicator RSO-sporter bestaat de kernindicator wekelijkse sporter. Deze is te vinden op de RIVM-website. Iets meer dan de helft van de volwassenen en 70 procent van de 12-17-jarigen is wekelijkse sporter (onbekend voor 6-11 jaar).

Figuur 2 Lidmaatschap één of meer sportverenigingen in de afgelopen twaalf maanden, bevolking 6 jaar of ouder (in procenten)

Bron: Vrijtijdsomnibus CBS, Sociaal en Cultureel Planbureau (2012–2018) en Mulier Instituut (bewerking 2020).

Lidmaatschap sportclub

Een veelgehoord doel is om samen te sporten. Het lidmaatschap van een sportvereniging geeft een indicatie in welke mate mensen samen sporten. In figuur 2 laten we de cijfers zien van de bevolking als geheel. Figuur 3 bevat de uitkomsten voor intensieve sporters. Alleen sporters zijn immers (doorgaans) lid van een sportvereniging.

Van de basisschoolleerlingen (6-11 jaar) is rond de 80 procent lid van één of meer sportverenigingen. Voor 2020 is dat 78 procent. Dit is min of meer stabiel in de tijd. Eind 2020 is 56 procent van de middelbare scholieren lid van een sportvereniging. Sinds 2012 is sprake van een geleidelijke afname (verschil met 2012 is significant). Van de volwassenen is in 2020 22 procent lid van een sportvereniging. In 2012 en 2014 was dat 25 procent (afname net significant).

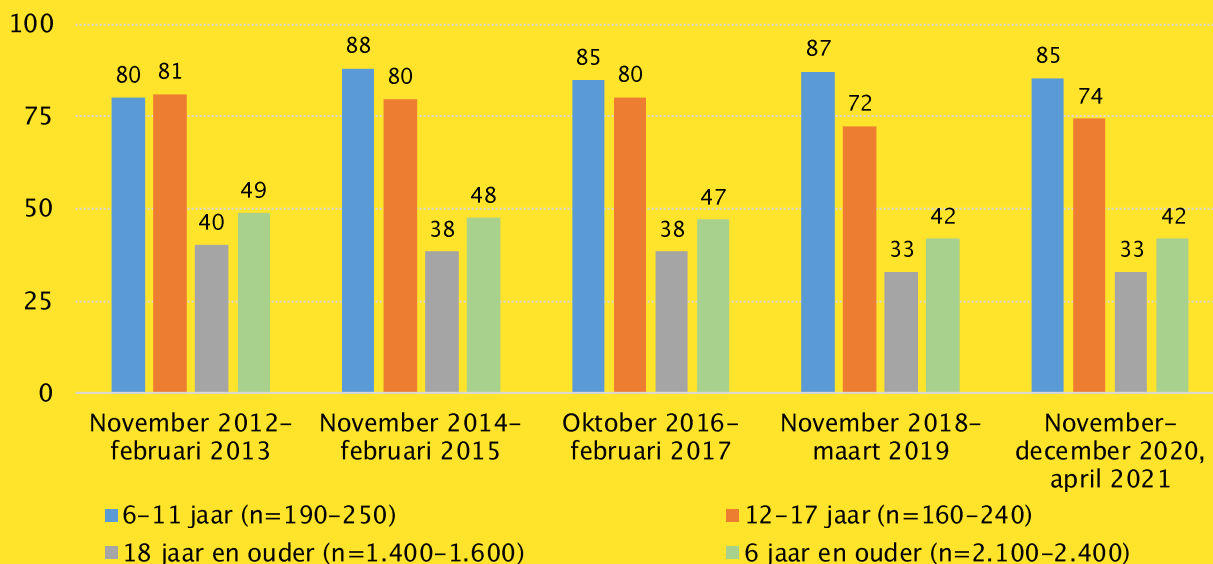
Registratie leden bij NOC*NSF

NOC*NSF registreert de leden van de sportclubs die via de sportbonden bij haar zijn aangesloten. Uit de publicaties hierover leiden we af dat vanaf 2012 voor zowel junioren (0-17 jaar) als senioren (18-plus) het percentage van de bevolking dat lid is van een sportclub afneemt.

Strikt genomen betreft de afname lidmaatschappen. Mensen kunnen namelijk van meerdere verenigingen (en bonden) lid zijn. Maar als we kijken naar de ondubbelde cijfers, zien we dat in 2013 28,5 procent van de bevolking (0 jaar of ouder) lid was, tegenover 24,3 procent in 2020. Daarnaast sluiten zich nieuwe bonden aan (zoals Sportvisserij Nederland). Zonder deze nieuwe bonden zou de afname groter zijn.

De cijfers van NOC*NSF en van de enquête Vrijtijdsomnibus zijn minder goed vergelijkbaar, vanwege (enigszins) andere leeftijdsgroepen. De percentages op basis van NOC*NSF-cijfers voor 6 jaar of ouder zijn 30,5 procent in 2013 en 25,9 procent in 2020. Hierbij nemen we aan dat kinderen tot 5 jaar vrijwel geen lid zijn van een club. Desondanks laten VTO-uitkomsten een wat hoger percentage leden zien (2020; +3%). Los van statistische ruis is een deel van de verenigingen niet aangesloten bij NOC*NSF. Daarnaast komt het voor dat een sportclub niet alle leden aan haar bond doorgeeft. Tot slot kan een respondent zijn verband een vereniging noemen als het om een informele club gaat of als de aanbieder een stichting is.

Figuur 3 Lidmaatschap één of meer sportverenigingen in de afgelopen twaalf maanden, onder regelmatige sporters (veertig keer per jaar of vaker) van 6 jaar of ouder (in procenten)

Bron: Vrijtijdsomnibus CBS, Sociaal en Cultureel Planbureau (2012–2018) en Mulier Instituut (bewerking 2020).

Lidmaatschap sportclub bij sporters

Met name sportende kinderen zijn lid van een sportclub. Jonge kinderen (85% in 2020) wat vaker dan 12- tot en met 17-jarigen (74% in 2020). Doordat het aantal waarnemingen per meting voor kinderen hier nog wat lager is dan voor figuur 2, zijn uitspraken over de ontwikkelingen niet mogelijk.

Onder volwassenen zijn er wel voldoende regelmatige sporters om de ontwikkelingen te bespreken. Van de volwassen sporters is in 2020 33 procent lid van een sportclub. Dat is een significante afname ten opzichte van 2014 en 2018 (beide 38%) en 2012 (40%).

Conclusies

Sinds 2012 zien we qua sportdeelname geen ontwikkelingen bij volwassenen en kinderen. Met name jongere kinderen sporten veelvuldig, maar ook het overgrote deel van de jongeren sport (82% in 2020). Van de volwassenen sport 67 procent twaalf keer of vaker per jaar. Het percentage leden van een sportvereniging neemt onder volwassenen enigszins af sinds 2012. Bij kinderen is geen ontwikkeling vast te stellen (al blijkt wel een afname uit cijfers van NOC*NSF).

Kijken we bij volwassenen naar het percentage verenigingsleden onder de 'wekelijkse' sporters, dan zien we een afname. Dit betekent dat verenigingen voor sporters gaandeweg minder aantrekkelijk zijn geworden. Het 'marktaandeel' van sportclubs neemt af.

Verantwoording

De Vrijtijdsomnibus van het CBS is een enquête onder 3.000 inwoners van Nederland van 6 jaar en ouder. De respondenten zijn willekeurig geselecteerd uit het bevolkingsregister van de Nederlandse gemeenten. Het veldwerk vindt van november tot februari plaats. In de meting van 2020 kon in januari en februari niet gestart worden met het face-to-face veldwerk (vanwege coronamaatregelen). Dit vond voor deze meting in april 2021 plaats. Ongeveer vier vijfde van de respons komt via internet. Zie voor meer informatie www.sportenbewegenincijfers.nl. De helft van de vragertijd is voor sport, de andere helft voor cultuur. Het Mulier Instituut heeft de uitkomsten via de Remote Acces-faciliteit van het CBS geanalyseerd.